среднесуточных приростов живой массы телят на 11,0 % (p <0,05), по сравнению со свободной системой выпаса.

Ключевые слова: загонно-порционный выпас, мониторинг пастбищ, урожайность пастбищ, порода шароле, прирост, живая масса.

DEMONSTRATION OF ECONOMICALLY USEFULL CHARACTERISTICS AND SAVING THE PASTURE QUALITY IN DIFFERENT SYSTEMS OF MEAT CATTLE GRAZING

V.P. Shablia, I.A.Pomitun, S.G.Jurchenko, T.A.Pastukhova, L.V.Goncharenko, Institute of Animal Sciences UAAS

The article presents the qualities of young Charolais meat breed cattle productivity depending on method of pasture using. The study results demonstrated that pasture productivity increased by 12.5 % at paddock gazing system of meat cattle, wherein by gazing period the best average daily forage consumption increased by 16.2 %, that caused reliable rise of average daily gains of calves body weight on 11.0 % (p<0.05) compared to free gazing system.

Keywords: paddock portioned gazing, monitoring of pastures, pasture productivity, Charolais breed, gain, body weight.

УДК 636.24.084.514

ПОДОВЖЕНИЙ ПЕРІОД ВИПАСАННЯ – ЕФЕКТИВНИЙ ЕЛЕМЕНТ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ МОЛОДНЯКУ М'ЯСНИХ ПОРІД У ЗОНІ ЛІСОСТЕПУ

Шабля В. П., д.с.-г.н., Юрченко С. Г., к.с.-г.н., Пастухова Т. А., м.н.с.
Інститут тваринництва НААН

У статті викладено результати наукових досліджень впливу паратипічних чинників на продуктивні показники молодняку породи шароле. Встановлено, що застосування ранньовесняного випасу тварин сприяє підвищенню інтенсивності росту молодняку на 14,0 %. Подовження пасовищного періоду на 60 днів сприяє правильній організації пасовищного утримання м'ясної худоби з оптимальним строком її переведення на стійлове утримання при зниженні вартості використаних для згодовування кормів, з урахуванням скошування, доставки на ферму, підготовки до згодовування і роздавання, на 120 грн/голову.

Ключові слова**: порода шароле, спосіб випасання, теля, жива маса, поведінка.**

У країнах дальнього зарубіжжя, таких як США, Канада, Велика Британія, Франція, широкого розповсюдження набуло пасовищне утримання м'ясної худоби. Досвід цих країн свідчить, що використання пасовищ сприяє підвищенню рентабельності виробництва яловичини, економії кормів, енергоресурсів, зниженню собівартості.

Узагальнення літературних даних, дослідження і досвід передових господарств вказує, що підвищення ефективності використання пасовищ можливо досягти за рахунок створення культурних пасовищ, більш раціонального використання природних та організації випасання худоби, які передбачають подовження пасовищного періоду направленого на зниження витрат праці з обслуговування тварин, економії кількості і вартості використаних для згодовування кормів.

У доступній нам літературі мало даних, які дають змогу оцінити ефективність подовженого випасання м'ясної худоби в умовах лісостепової зони України, що стало умовою для проведення науково-господарського досліду.

Метою досліджень було визначення ефективності подовженого випасання м'ясної худоби, у порівнянні з традиційним, як складової технології органічного виробництва високоякісної безпечної продукції при мінімізації впливу на довкілля.

Матеріали та методи досліджень. Науково-господарський дослід було проведено в ДП ДГ „Гонтарівка" ІТ НААН Вовчанського р-ну Харківської області.

Згідно з методикою, наприкінці квітня методом збалансованих груп було сформовано дві групи м'ясної худоби породи шароле з урахуванням віку, статі та живої маси, по 20 голів корів і 20 голів молодняку (табл. 1).

Таблиця 1

Схема науково-господарського досліду

Група тварин	Тривалість випасання, днів	Кількість тварин у групі, голів	Утримання тварин
І дослідна	230	по 20 корів і 20 голів молодняку	подовжене періодом випасання
ІІ контрольна	170		традиційне

У ранньовесняний період тварин дослідної групи випасали на озимому житі, а ІІ групу утримували на фермі з годівлею за раціонами господарства. З 10 травня до 26 жовтня обидві групи знаходилися на природних пасовищах. Випасання тварин розпочато при висоті травостою не нижче 15 см. Після закінчення вегетації пасовищних трав та зменшення на них запасу кормів з 27.10.12 тварини ІІ групи були переведені на утримання на фермі з годівлею за раціонами господарства, а тварин І групи продовжували випасати на кукурудзі протягом 45 днів. Дослідження було проведено за наступним календарем подовженого періоду випасання (табл. 2).

Таблиця 2

Календар подовженого періоду випасання

Культура	Місяці											
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Жито озиме				+	+							
Природні пасовища					+	+	+	+	+	+		
Кукурудза										+	+	+

У досліді визначали наступні показники: поживну цінність кормів, продуктивність пасовища та тварин, затрати кормів на одиницю приросту живої маси у тварин.

Результати досліджень. Для подовження пасовищного періоду, заощадження кормів та збереження енергоносіїв тварин І (дослідної) групи випасали на озимому житі з 25.04.2012 до 9.05.2012, а тварин ІІ (контрольної) групи утримували на фермі з годівлею за раціонами господарства. Урожайність озимого жита - 64,0 ц/га, висота травостою - 17,0 см, площа випасання на корову з телям станови-

ла 50 м^2/добу. При цьому корова з телям на підсисі І групи споживала 32 кг жита озимого на 1 голову за добу.

Раціони годівлі корів із телятами на підсисі ІІ групи, яких утримували на фермі, складали: з 1 кг дерті, 30 кг силосу кукурудзяного, 2 кг сіна і 1 кг соломи. Корів І групи з телятами на підсисі підгодовували на фермі такою ж кількістю дерті, сіна, і соломи, як і худобу ІІ групи, заміняючи за поживністю силос, озимим житом на пасовищному утриманні.

Так, поживність раціону тварин ІІ групи становила 8,2 корм.од., 86,5 МДж обмінної енергії, 9,6 кг сухої речовини і 720 г перетравного протеїну. Проте при випасанні на озимому житі (І група) раціон годівлі за обмінною енергією на 8,7 % та перетравним протеїном на 33,5 % перевищував аналогічні показники тварин ІІ групи при однаковій кількості кормових одиниць. Слід вказати, що концентрація обмінної енергії у 1 кг сухої речовини раціону худоби ІІ групи була 9,0 МДж , а І групи - 9,8 МДж. Характеризуючи раціони за вмістом перетравного протеїну в раціонах худоби забезпеченість їх значно вища у тварин дослідної групи 961 г, проти 720 г у контрольній групі.

Вищезазначений рівень годівлі худоби породи шароле дав змогу отримати різні показники інтенсивності росту у молодняку. Приріст живої маси (табл. 3) після випасання худоби на озимому житі у І групі телят становив – 13,9 кг, а у ІІ групі – 12,2 кг, тобто вище у ІІ групі на 1,7 кг (14,0 %).Середньодобові прирости молодняку І групи були на рівні – 930 г, у ІІ групи – 816 г, тобто вищий на 114 г (14,0 %).

Таблиця 3

Жива маса та приріст підсисних телят дослідних груп при випасанні у ранньовесняний період

Показники	Група (M±m)		Дослідна група відносно контрольної	
	I	II	±	%
Кількість телят у групі, голів	20	20	-	-
Жива маса телят, кг:				
на початку досліду	74,9 ± 3,1	77,5 ± 2,4	- 2,6	96,6
після закінчення періоду	88,8 ± 6,0	89,7 ± 5,5	- 0,9	98,9
Абсолютний приріст живої маси, кг	13,9 ± 5,5	12,2 ± 4,1	1,7	114,0
Середньодобовий приріст, г	930 ± 45	816 ± 32	114	114,0

Починаючи з 10 травня обидві групи впродовж 170 днів утримувалися на природному пасовищі.

Після закінчення пасовищного періоду тварин ІІ (контрольної) групи перевели на стійлове утримання, а тварин І (дослідної) групи з 27.10.12 по 10.12.12 продовжували випасати протягом 45 днів по кукурудзі. На цей пізньоосінньозимовий період сформовано відповідні раціони годівлі піддослідних тварин (табл. 4).

Встановлено, що при врожайності кукурудзи 136 ц/га площа випасання на 1 корову на день становить 24,5 м^2 і молодняку – 17,0 м^2 , відповідно. При цьому корови споживали по 18 кг, а молодняк по 12,5 кг кукурудзи у стеблах із качанами на 1 голову.

Таблиця 4

Раціони годівлі піддослідних тварин у пізньоосінньо-зимовий період

Корм і його поживність	Група тварин			
	І дослідна		ІІ контрольна	
	корови	молодняк	корови	молодняк
Дерть зернова, кг	1,0	1,5	1,0	1,5
Силос кукурудзяний, кг	-	-	28	17
Сіно люцернове, кг	2,5	2,5	2,5	3
Солома злакових, кг	2	1	2	2
Кукурудза у стеблах, кг	18	12,5	-	-
У раціоні міститься : кормових одиниць	8,4	6,6	8,4	6,6
обмінної енергії, МДж	105,0	82,4	91,2	74,0
сухої речовини, кг	12,3	9,1	10,4	8,1
перетравного протеїну, г	603	536	742	686

Аналізуючи поживність раціонів м'ясної худоби, можна зазначити, що в них вміст обмінної енергії був вищий для тварин, яких випасали по кукурудзі, але поступалися за вмістом перетравного протеїну, у порівнянні з тваринами, яких утримували на фермі.

Вищезазначений рівень годівлі молодняку усіх груп протягом 45 днів пізньоосінньо-зимового періоду дав змогу отримати майже однакові показники інтенсивності росту (табл. 5).

Таблиця 5

Жива маса і продуктивність піддослідних тварин в пізньоосінньо-зимовий період, (M±m)

Показник	Група тварин	
	І	ІІ
Кількість голів, в т.ч. корів	20	20
молодняку	20	20
Жива маса молодняку, кг: на початку періоду	221,4±2,4	209,2±3,1
у кінці досліду	254,2±4,1	243,6±3,6
Абсолютний приріст живої маси молодняку, кг	32,8±3,3	34,4±3,0
Середньодобовий приріст, г	729±39,1	765±34,1
Згодовано кормів, корм. од: коровам	378	378
молодняку	297	297

При постановці на пізньоосінньо-зимовий період жива маса молодняку І групи становила 221,4кг, ІІ - 209,2 кг. Після закінчення випасання на кукурудзі жива маса молодняку І групи була - 254,2 кг, ІІ - 243,6кг. При цьому середньодобовий приріст становив в І групі 729г, у ІІ групі - 765г. У молодняку ІІ групи був вищий на 36 г (4,9 %), але вірогідної різниці не встановлено (P>0,05).

Незначне зменшення середньодобових приростів живої маси у молодняку І групи можна пояснити більш активною рухливістю на пасовищі при вищих витратах енергії і меншим вмістом у раціоні перетравного протеїну.

Подовження пасовищного періоду на 60 днів для тварин дослідної групи за рахунок випасання в ранньовесняний період на озимому житі та в пізньоосінньо-

зимовий період на кукурудзі дало змогу заощадити 2475 кг силосу, у тому числі на одну голову молодняку – 765 кг.

Розрахунки показали, що вартість заощаджених кормів, з урахуванням скошування, доставки на ферму, заготівлі, підготовки до згодовування і роздавання становила 120 грн. на 1 голову.

Висновки:

1. Подовження пасовищного періоду для м'ясної худоби не виявило негативного впливу на збереженість молодняку та відтворювальну здатність маточного поголів'я.

2. Ранньовесняне випасання м'ясної худоби по озимому житу дає змогу підвищити середньодобові прирости на 14,0 %. При пізньоосінньо-зимовому випасанні худоби на кукурудзі отримано практично однакові (без вірогідної різниці) показники інтенсивності росту молодняку.

3. Подовження пасовищного періоду на 60 днів сприяє правильній організації пасовищного утримання м'ясної худоби з оптимальним строком її переведення на стійлове утримання, при зниженні на 120 грн/голову вартості використаних для згодовування кормів.

Бібліографічний список

1. Админ Е. И. Методические рекомендации по изучению поведения крупного рогатого скота / Админ Е.И. – ИЖ УААН. – Х., 1982. – 27 с.

2. Вирощування і відгодівля великої рогатої худоби [Маменко О. М., Кандиба В. М., Миненко В. П. та ін.]. – К.: Урожай, 1987. – 158 с.

3. Калашников А.П. и др. Нормы и рационы кормления сельскохозяйственных животных. – М.: Агропромиздат., 1985. – 349 с.

4. Методичні основи науково-виробничих дослідів по технології м'ясного скотарства / [Чигринов Є.І. та ін.]. – Х., 1998. – 60 с.

5. Овсянников А. И. Основы опытного дела в животноводстве / Овсянников А. И. – М: Колос, 1976. – 304 с.

6. Плохинский Н. А. Биометрия / Плохинский Н. А. – М.: Изд-во Московского университета, 1970. – 362 с.

УДЛИНЕННЫЙ ПЕРИОД ВЫПАСА - ЭФФЕКТИВНЫЙ ЭЛЕМЕНТ ТЕХНОЛОГИИ ВЫРАЩИВАНИЯ МОЛОДНЯКА МЯСНЫХ ПОРОД В ЗОНЕ ЛЕСОСТЕПИ

Шабля В. П., Юрченко С. Г., Пастухова Т. А., Институт животноводства НААН

В статье изложены результаты научных исследований влияния паратипических факторов на продуктивные показатели молодняка породы шароле. Установлено, что применение ранневесеннего выпаса животных способствует повышению интенсивности роста молодняка на 14,0 %. Продление пастбищного периода на 60 дней способствует правильной организации пастбищного содержания мясного скота с оптимальным сроком его перевода на стойловое содержание при снижении стоимости использованных для скармливания кормов, с учетом скашивания, доставки на ферму, подготовки к скармливанию и раздачи, на 120 грн/голову.

Ключевые слова: порода шароле, способ выпаса, теленок, живая масса, поведение.

PROLONGED PERIOD OF PASTURE IS THE EFFECTIVE ELEMENT OF BREEDING TECHNOLOGY OF YOUNG MEAT BREED ANIMALS IN FOREST STEPPE ZONE

V.P. Shablya, S.G.Jurchenko, T.A.Pastukhova, Institute of Animal Sciences, NAAS

The article presents results by studying the influence of paratypic factors on productivity indicators of young Charolais breed animals. The equilibrium grazing of animals promotes to increasing young animals growth intensity by 14.0 %. Prolongation of pasture period on 60 days facilitates correct organization of meat cattle pasture holding with optimum term of its shifting on stall holding, in case of reducing the cost of used for feeding forages by 120 grn. per head, including the mowing, delivering to farm, preparation for feeding and distribution.

Keywords: Charolais breed, pasture type, calf, body weight, behavior.

УДК 636.4:612.3:591.132

ВИКОРИСТАННЯ ЕМУЛЬГОВАНИХ ЖИРІВ У ГОДІВЛІ СВИНЕЙ РІЗНОГО ВІКУ

Юхно В. М., к.с.-г.н.
Полтавська державна аграрна академія

У серії досліджень розкриті нові аспекти впливу використання емульгованого жиру на фізіологічний стан та продуктивність свиней різного віку. Доведено, що використання до раціону тварин емульгованого жиру стимулює процеси перетравлення і засвоювання основних поживних речовин, покращує фізіологічний стан, збереженість молодняку, підвищує середньодобові прирости свиней усіх вікових груп та покращує їх забійні якості.

Ключові слова: **свиня, емульгований жир, фізіологічно-балансовий дослід, середньодобовий приріст, свинина.**

Проблема інтенсифікації свинарства є однією з найбільш актуальних у сучасних умовах ринкової економіки, оскільки свині за швидкістю відтворення, росту та рівнем використання енергії корму займають провідне місце серед сільськогосподарських тварин.

Останнім часом все ширшого розповсюдження набувають інтенсивні технології годівлі свиней залежно від типу господарського їх використання і фізіологічного стану. Оскільки лактація свиноматки супроводжується максимальним напруженням організму і енергетичними витратами, що у кілька десятків разів перевершують ресурси на підтримання вагітності, то в сучасних технологіях інтенсивної годівлі застосовують введення до основного раціону біологічно активних добавок (БАД), у тому числі жирних кислот [3, 10].

Відомо, що свинарство несе величезні збитки від втрат новонароджених поросят протягом перших трьох днів їх життя. Тому важливо дослідити причини цього явища і розробити ефективні способи його попередження. Саме одним із таких попереджуючих факторів зменшення загибелі поросят у перинатальному періоді є включення жирів до раціону поросних та лактуючих свиноматок [11]. Основою для поліпшення життєздатності новонароджених є підвищення загального енергетичного рівня організму свиноматки і прискорення засвоєння поживних речовин, зокрема глюкози, жирних кислот, емульгованих жирів тощо, що за-